

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-08-000 023
Бања Лука, 27.01.2010. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Драгослава Лукића, као предсједника вијећа, Петра Бајића и Јанка Нинића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиље Р. П. из Б. коју заступа пуномоћник Ђ. П. супруг тужиље и Ј. С. адвокат из Б., против туженог Д.О.О. Завод... из Б., кога заступа В. Л. адвокат из Б., ради поништења рјешења о отказу уговора о раду и др., одлучујући о ревизији тужиље, против пресуде Окружног суда у Бијељини број 012-0-Гж-07-000 692 од 31.10.2007. године, на сједници одржаној 27.01.2010. године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се уважава, укида се пресуда Окружног суда у Бијељини број 012-0-Гж-07-000 692 од 31.10.2007. године и предмет враћа том суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијељини број 080-0-П-06-000 319 од 6.7.2007. године поништено је рјешење туженог број 168/05 од 28.9.2005. године о престанку радног односа тужиљи и тужени обавезан да је врати на рад, распореди на послове које је обављала прије престанка радног односа или на друге послове који одговарају њеним стручним и радним способностима и да јој накнади штету на име неостварених плата у складу са Колективним уговором, Правилником о раду туженог и Уговора о раду почев од 01.2.2006. године па до враћања на посао са припадајућом законском затезном каматом која ће се рачунати на сваку плату посебно од њене доспјелости тј. првог дана наредног мјесеца за протекли мјесец, па до коначне исплате уз накнаду трошкова парничног поступка у износу од 750,00 КМ, све у року од 15 дана по правоснажности пресуде под пријетњом извршења 8став 1.). У преосталом дијелу тужбени захтјев тужиље се одбија као неоснован (став 2.).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 012-0-Гж-07-000 692 од 31.10.2007. године жалба туженог је уважена, првостепена пресуда преиначена тако да се тужбени захтјев тужиље одбија као неоснован.

Тужиља ревизијом побија другостепену пресуду, а како то произилази из садржине њене ревизије, због повреда одредаба парничног поступка из чл. 227.

ст.1. тачка 2. Законом о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03 до 49/09, у даљем тексту: ЗПП), учињеној пред другостепеним судом и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се побијана пресуда преиначи тако што ће се жалба туженог одбити и првостепена пресуда потврдити.

Тужени је у одговору на ревизију тужиље оспорио наводе ревизије и предложио да се иста одбије.

Тужбом се тражи заштита права из радног односа на начин ближе назначен у изреци првостепене пресуде.

Тужиља је, према утврђеном чињеничном стању након објављивања огласа од стране туженог, број 2/99 од 30.4.1999. године примљена у радни однос код туженог на неодређено вријеме и по рјешењу број 5/99 од 21.5.1999. године распоређена на радно мјесто сарадника за урбанистичко-техничке послове, које је обављала у складу са описом послова о унутрашњој организацији и систематизацији туженог све до 16.7.2004. године када је започела са коришћењем годишњег одмора. Тужиља је по одлуци туженог, број 347 од 26.7.2004. године упућена на плаћено одсуство у трајању од годину дана, у периоду од 01.8.2004. до 01.8.2005. године, у којој је наведено „да јој је саопштено да се због стручне спреме рударског техничара експлоатационог смјера, не може уклопити у будућу систематизацију радних мјеста, те да у наредном периоду покуша да се преквалификује у грађевинског техничара или геометра, како би јој био омогућен останак у предузећу у складу са законом“ (тачка 3. одлуке) а у образложењу те одлуке је наведено „да због смањеног обима посла – одузимања дијела послова који су радили за Општину Б., а то су ревизија пројекта и израде урбанистичко-техничких услова те пребацивања истих Дирекцији..., у жељи да задржи све запослене раднике, тужиљи је наложено да у периоду од годину дана покуша се преквалификовати у неку од струка које су потребне туженом, а о њеном трошку“. Рјешење туженог број 168/05 од 28.9.2005. године тужиљи је престао радни однос, због економских, организационих и технолошких разлога (чл. 113. став 2. Закона о раду) са 01.11.2005. године, након што искористи годишњи одмор у трајању од 30 радних дана, уз исплату плата и отпремнине у складу са чл. 38а. измјена и допуна Општег колективног уговора („Службени гласник РС“ број 21/01). Закључком туженог, број 36/2006. од 14.2.2006. године измјењен је дио наведене одлуке тако да је тужиљи радни однос престао са 02.2.2006. године. Да је Правилником туженог о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, број 46/05 од 24.3.2005. године предвиђено радно мјесто техничара са високом или средњом стручном спремом архитектонског, грађевинског или геодетског смјера, за које радно мјесто су предвиђена два извршиоца.

Првостепени суд је из доказа који су изведени током поступка, закључио „да се услови који су били предвиђени за радно мјесто тужиље према правилнику у вријеме заснивања радног односа 15.4.1999. године, се нису промјенили према новом правилнику од 24.3.2005. године због чега је

неоснована формулација туженог из спорног рјешења о престанку радног односа, да се тужила са својом стручном спремом односно квалификацијом не може уклопити ни на једну од постојећих радних мјеста. Дакле, да је нејасно како је тужила испуњавала услове по правилнику из 1999. године за обављање радног мјеста сарадника за урбанистичко-техничке послове, а да иста по новом правилнику не испуњава услове радног мјеста техничара и ако је предвиђена иста стручна спрема и за једно и друго радно мјесто, а да се ради о истим пословима, суд је утврдио из описа послова из оба правилника. Из тих разлога суд није прихватио исказ законског заступника туженог пошто је исти супротан са материјалним доказима односно са наведеним правилником. Посебно треба рећи да је правилник из 1999. године предвиђао три извршиоца на радном мјесту сарадника за урбанистичко-техничке услове, док је по новом правилнику за исто радно мјесто које се сада назива техничар, предвиђена два извршиоца“. Даље првостепени суд закључује „да из изведених доказа током поступка произилази да тужени није утврдио Критерије за упућивање тужиле на плаћено одсуство нити се из оспореног рјешења о престанку радног односа може утврдити на основу којих критерија је престала потреба за радом тужиле из економских, организационих и технолошких разлога, нити, да ли су постојали такви критерији“. Да тужени није поступио по одредбама чл. 124. и 125. Закона о раду „није донио програм збрињавања вишка радника нити је о истом информисао Синдикат, а у сваком случају, имајући у виду да је тужени извршио смањење броја извршилаца на радном мјесту на којем је радила тужила а претходно да није тврдио критерије који од тих радника представља вишак, да је тужени повредио одредбу члана 5. Закона о раду на који начин је тужилу довео у неравноправан положај код остваривања права по основу рада и права на запошљање у односу на друге извршиоце који су остали на њеном радном мјесту“. Зато је првостепени суд примјењујући одредбу члана 5, 117. 124. и 125. Закона о раду судио тако што је поништио рјешење о престанку радног односа тужиле и обавезао туженог да је врати на рад уз накнаду штете на име неостварених плата од престанка рада до повратка на рад код туженог, са законском затезном каматом по одредбама члана 277. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78 до 57/89 и „Службени гласник РС“ број 17/93, 3/96 и 74/04, у даљем тексту: ЗОО).

Другостепени суд усваја правилним чињенична утврђења првостепеног суда, али не и закључак да је незаконита одлука туженог о престанку радног односа а затим враћање на рад код туженог и плаћање накнаде на име неостварених плата од престанка рада код туженог до њеног враћања на рад, при чему закључује „да је по истеку плаћеног одсуства које је трајало од 01.8.2004. године до 27.9.2005. године директор туженог донио рјешење о престанку радног односа тужиле број 165/05 од 28.9.2005. године којем је претходила одлука туженог од 26.7.2004. године о упућивању тужиле на плаћено одсуство од тога дана, у којем је константовано да ће тужиле бити исплаћивана плата, законски доприноси и да јој је саопштено да се због своје стручне спреме, звања рударског техничара експлоитационог смјера не може уклопити у будућу систематизацију радних мјеста, с тим да се у том периоду преквалификује у грађевинског техничара или геометра како би јој било омогућено да остане у

предузећу у складу са законом. Тужила се са том одлуком сагласила, на њен је приједлог плаћено одсуство продуженог за још мјесец дана дакле, прихватила је такву понуду, што би се могло третирати као понуда за закључење уговора о раду под измјењеним условима-чл. 123. Закона о раду, па када радник прихвати понуду послодавца за закључење уговора о раду под измјењеним условима, задржава право да код надлежног суда оспорава допустивост такве измјене уговора (одлуке) – став 3. тог члана, која одлуке није предмет побијања у овом спору. Пропуштање да то учини, тужила је изгубила и само право чију заштиту тражи пред судом, с обзиром на преклузивни рок за побијање ове одлуке туженог – чл. 105. Закона о раду. Пошто је, пропустила законски рок за побијање ове одлуке туженог од 26.7.2004. године, она је постала коначна и правоснажна, јер оцјени законитости подлијеже само коначна одлука о правима, обавезама и одговорностима радника из радног односа али не и правоснажна одлука која садржи необориву претпоставку о њеној законитости и она не може бити предмет оцјењивања у радном спору. Да је рјешење туженог од 28.9.2005. године само деклараторног карактера, којом се само констатује оно што је одлучено ранијом правоснажном одлуком од 26.7.2004. године, усљед чега је искључена могућност оцјењивања њене законитости“. Зато је другостепени суд жалбу туженог уважио, преиначио првостепену пресуду тако да је одбио тужбени захтјев.

Одлука другостепеног суда није правилна.

Према одредби чл. 123. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 38/00. до 20/07, у даљем тексту: ЗР), послодавац може отказати уговор о раду раднику уз истовремену понуду за закључење уговора о раду под измјењеним условима (став 1.). Одредбе овог закона које уређују отказивање уговора о раду од стране послодавца сходно се примјењују и на отказивање уговора у смислу става 1. овог члана (став 2.). Ако радник прихвати понуду послодавца за закључење уговора о раду под измјењеним условима, задржава право да код надлежног суда оспорава допуштеност такве измјене уговора (став 3.). Радник који одбије да закључи уговор о раду под измјењеним условима, има право на отпремнину у складу са чл. 141. овог закона (став 4.).

Из ових одредби произилази да послодавац може раднику отказати уговор о раду уз истовремену понуду да са њим закључи уговор о раду под измјењеним условима.

У овом случају, уз предметно рјешење о отказу уговора о раду тужили, које је усљедило након истека плаћеног одсуства у трајању од 01.8.2004. до 01.8.2005. године (годину дана) по рјешењу туженог број 347 од 26.7.2004. године, тужени у писменом облику није понудио тужили закључење уговора о раду под измјењеним условима, што је законска претпоставка из цитиране одредбе чл. 123. ЗР, и због тога се указује погрешним закључак другостепеног суда да рјешење о плаћеном одсуству са којим се тужила сагласила „представља понуду за закључење уговора о раду под измјењеним условима“.

Поступајући на наведени начин другостепени суд је у доношењу побијане пресуде погрешно примјенио материјално право из чл. 123. ЗР, због чега је изостала оцјена жалбених навода у односу на законитост предметног рјешења о отказу уговора о раду тужилји а затим одлуке о враћању на рад и плаћању накнаде штете на име неостварених плата и других примања за период од престанка рада тужилје до њеног враћања на рад код туженог.

Тиме је изостала и правилна примјена материјалног права, на чију правилност, по службеној дужности пазе жалбени и ревизијски суд (чл. 221. и 241. ЗПП).

Зато је примјеном одредби чл. 250. ст. 2. ЗПП ревизију тужилје ваљало уважити, укинути побијану пресуду и предмет вратити другостепеном суду на поновно суђење, који ће у наставку поступка оцијенити жалбене наводе туженог у односу на законитост рјешења о отказу уговора о раду тужилји, а затим враћањем на рад тужилје код туженог, плаћању накнаде штете на име неостварених плата и других примања од престанка њеног рада до повратка на рад код туженог, па након тога донијет ће закониту одлуку.

Предсједник вијећа
Драгослав Лукић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић